

Rektorsprogrammet

Den statliga befattningsutbildningen för rektorer

Skolverket

Beställningsuppgifter:
Fritzes kundservice
106 47 Stockholm
Telefon: 08-690 95 76
Telefax: 08-690 95 50
E-postadress: skolverket@fritzes.se

Beställningsnummer: 09:1090
ISBN: 978-91-85545-54-4

Omslagsfoto: Knuts Conny
Grafisk produktion: AB Typoform
Tryck: Dangårds Grafiska

Innehåll

Utbildningens syfte 2

Utbildningens innehåll 4

Omfattning 4

Mål 5

Examination 8

Tidsomfattning 8

Utbildningens syfte

Rektorer, förskolechefer och biträdande rektorer har en nyckelroll för statligt reglerade och läroplansstyrda verksamheter. Uppdraget är att skapa en skola och förskola av god kvalitet för alla, där de nationella målen uppfylls och där lärandet upplevs som meningsfullt, stimulerande och tryggt. Det statliga Rektorsprogrammet syftar till att ge rektorer, förskolechefer och andra skolledare kunskaper och förmågor som krävs för att kunna leda verksamheten mot målen.

Rektors uppdrag

Rektor har en central roll i genomförandet av det nationella utbildningsuppdraget. Som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal har rektor enligt läroplanerna det övergripande ansvaret för verksamheten. Utifrån dessa och med de förutsättningar som huvudmannen ger är det rektor, som tillsammans med lärarna, ska ge skolarbetet struktur och innehåll. Rektor är ansvarig för skolans resultat och för att uppföljning och utvärdering sker i förhållande till de nationella målen. Enligt skollagen ska rektor hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan och särskilt verka för att utbildningen utvecklas.

Även om det inte finns någon motsvarande reglering för förskolechefer och biträdande rektorer, har dessa yrkesgrupper liksom rektor en viktig roll när det gäller verksamheternas måluppfyllelse.

Rektors roll och ansvar

För att kunna uppfylla det nationella uppdrag rektor har är det viktigt att rektor har god kunskap om sitt ansvar enligt skollag, läroplan eller annan författning. Rektor måste därför förstå det ansvar som följer med den egna yrkesrollen. Rektor ska också hantera den egna skolans uppdrag och vara väl förtrogen med såväl de generella som de specifika förutsättningar som utgör grunden för den egna skolans arbete. En utmaning för rektor är att till det nationella skoluppdraget knyta kraven från den lokala huvudmannen och de krav som den egna skolans verksamhet och dess utveckling ställer. Rektor behöver förstå sin egen och skolans roll, dela de grundläggande värderingar som uttrycker det som är viktigt för skolans sätt att arbeta och kunna omsätta dessa värderingar i handling.

De generella förutsättningarna gäller för alla skolformer. Det tydligaste exemplet utgörs av de lagar och förordningar som reglerar skolans arbete. I dessa uttrycks uppdraget och de principer som finns för genomförandet. De specifika förutsättningarna som finns för den egna skolan har att göra med skolans tradition och historia, dess arbetsklimat, personalgruppens och elevgruppens sammansättning, geografiska förhållanden, de lokala politiska besluten och andra förhållanden.

Rektors uppdrag kräver en djupgående insikt i och kunskap om de många deluppgifter som ska utföras inom skolan. Rektor behöver också insikt i hur de olika delarna förhåller sig till varandra och interagerar. Det är rektors uppgift och ansvar att få skolan som helhet att fungera väl.

Rektorsbefattningen förutsätter att rektor kan överblicka de förutsättningar som råder och använda och utveckla dessa så att verkningsfulla pedagogiska processer kan bedrivas på skolan. Rektor behöver i arbetet med lärare, annan personal och elever se till att alla har en djup kunskap om målen och att resultaten sammanställs och bedöms. Rektor har att leda skolans inre arbete så att en hög kvalitet både kan bibehållas och utvecklas.

Utbildningens innehåll

Rektors arbete, som det uttrycks i avsnitten om rektors uppdrag och rektors roll och ansvar, tydliggör rektorsfunktionens komplexa arbetsuppgifter. Rektorsprogrammet är ett stöd för rektor i detta kvalificerade arbete.

Rektorsprogrammet omfattar tre kunskapsområden:

- Skoljuridik och myndighetsutövning
- Mål- och resultatstyrning
- Skolledarskap

Dessa kunskapsområden är centrala för skolledarskapets praktiska genomförande. De är starkt relaterade till varandra och rektor måste kunna hantera dem tillsammans då de bildar ett komplext system.

I kunskapsområdet *skoljuridik och myndighetsutövning* behandlas de förutsättningar som anges i lagar och förordningar. Tonvikt läggs också vid hur skolans uppdrag formuleras i de nationella målen. I kunskapsområdet *mål- och resultatstyrning* behandlas det kvalitetsarbete som krävs i skolan för att uppnå de nationella målen för utbildningen och skapa förutsättningar för utveckling. I kunskapsområdet skolledarskap behandlas hur verksamheten ska kunna ledas med utgångspunkt i rektors nationella uppdrag och styrsystemets principer så att utveckling sker i riktning mot ökad måluppfyllelse.

Omfattning

Utbildningen är fullgjord då deltagaren uppnått kursfordringar om 30 högskolepoäng fördelade med 10 högskolepoäng vardera inom de tre delarna

- Skoljuridik och myndighetsutövning,
- Mål och resultatstyrning och
- Skolledarskap

Mål

Efter genomgången rektorsutbildning skall rektor visa sådan kunskap och förmåga som krävs för att leda arbetet att förverkliga förskolans, fritidshemmets, förskoleklassens, skolans eller vuxenutbildningens mål samt för att fullgöra de uppgifter som enligt gällande författningar åvilar rektor. Detta gäller såväl kommunala som fristående skolor.

KUNSKAPSOMRÅDET

Skoljuridik och myndighetsutövning

Kunskap och förståelse

Efter genomgången utbildning ska rektor

- visa god kunskap om styrsystemets utformning och rektors uppdrag enligt författningar
- visa god kunskap om de grundläggande värderingarna i skolförfattningarna
- visa kunskap i vilka författningar som gäller inom skolans/verksamhetens område,
- visa kunskap om centrala delar i skoljuridiken såsom
 - den enskildes rätt till utbildning och ansvaret för att utbildning anordnas,
 - skolans ansvar för att eleverna ges möjlighet att nå de nationella målen
 - bedömning av barnens/elevernas utveckling mot de nationella målen och betygsättning samt skyldigheten att ge barn/elever särskilt stöd,
 - barns/elevs rätt till trygghet och studiero jämte skyldigheten att tillförsäkra dem det,
- visa kunskap om kraven på uppföljning och utvärdering av verksamheten och resultaten
- visa kunskap om internationella överenskommelser och författningar som berör utbildningsområdet

Färdighet och förmåga

Efter genomgången utbildning ska rektor

- visa förmåga att tillämpa kunskap om gällande författningar inom skoljuridikens område samt att göra bedömningar, och
- visa förmåga att förmedla och förankra kunskap om gällande författningar inom skoljuridikens område.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

Efter genomgången utbildning ska rektor

- visa förmåga att inom skoljuridikens område göra bedömningar med hänsyn till elevens rättssäkerhet och till relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter.

KUNSKAPSOMRÅDET

Mål- och resultatstyrning

Kunskap och förståelse

Efter genomgången utbildning ska rektor

- visa god kunskap om de nationella målen, bakgrunden till dessa och om skolans roll i samhället
- visa god kunskap om det statliga styrsystemets principer och samspel samt förutsättningarna för arbetet i en politisk styrd organisation
- visa kunskap om de vetenskapliga grunderna för uppföljnings- och utvärderingsarbete
- visa god kunskap om verktyg och metoder för analys och bedömning av såväl elevers som verksamhetens resultat
- visa kunskap om olika metoder för kvalitetskontroll och kvalitetsutveckling
- visa kunskap om de förutsättningar som påverkar elevers utvecklings- och lärandeprocesser samt strategier som främjar dessa

Färdighet och förmåga

Efter genomgången utbildning skall rektor

- visa god förmåga att förklara skolans mål, göra dessa tydliga och översätta dem till konkreta handlingar
- visa god förmåga att hävda de nationella målen
- visa god förmåga att hantera olika verktyg och metoder för den egna skolans uppföljning och utvärdering
- visa god förmåga att sammanställa, analysera och tolka skolans resultat

Värderingsförmåga och förhållningssätt

Efter genomgången utbildning skall rektor

- visa god förmåga som ledare så att arbetet med elevernas resultat och skolans kvalitetsutveckling blir en del av skolans vardag
- visa förmåga att värdera och skapa bilder av skolans resultat som underlag för fortsatt utveckling

KUNSKAPSOMRÅDET

Skolledarskap

Kunskap och förståelse

Efter genomgången utbildning ska rektor

- visa god kunskap om vad som kännetecknar skolan som lärande organisation
- visa kunskap om olika teorier om och principer för organisationers utveckling
- visa god kunskap om olika ledarstrategiers effekter på medarbetarnas prestationer för att kunna stärka deras utveckling på individ- och gruppnivå
- visa kunskap om organisationskulturens betydelse för förändringsarbete

Färdighet och förmåga

Efter genomgången utbildning skall rektor

- visa god förmåga som chef och ledare för skolans personal att leda och fördela arbetet så att elevernas lärande och utveckling maximeras
- visa god förmåga som chef och ledare att motivera, initiera och leda skolans utvecklingsprocesser på ett strategiskt sätt och så att skolans personal stärks i sin vilja till lärande och utveckling
- visa förmåga hantera och lösa konflikter
- visa förmåga att uttrycka visioner inför framtiden
- visa god förmåga att kommunicera mål och resultat till skolans elever, personal och föräldrar
- visa förmåga att hävda alla människors lika värde

Värderingsförmåga och förhållningssätt

Efter genomgången utbildning skall rektor

- visa god förmåga som ledare så att skolans nationella uppdrag är i fokus
- visa god förmåga som ledare som demokratisk förebild inför elever och personal så att ett öppet kommunikativt klimat skapas
- visa förmåga som ledare så att vikten av samarbete blir tydligt
- visa förmåga som ledare så att elever och föräldrar blir delaktiga i skolans arbete
- visa god förmåga som ledare så att de värden som lyfts fram i skolans styrdokument får berättigat utrymme

Examination

De tre kunskapsområdena ska examineras. Ansvarig för examinationens uppläggning och genomförande är de högskolor som anordnar utbildningen. Betygskalan ska överensstämma med högskoleförordningen.

Tidsomfattning

Rektorsprogrammet omfattar interntperioder, seminariedagar och eget arbete på den egna skolan samt litteraturstudier. För att genomföra utbildningen bör rektor ha möjlighet att avsätta motsvarande cirka en dag i veckan under programmets tre år. En del av den tid rektor avsätter för utbildning kommer att vara en del av rektors ordinarie arbetsuppgifter.

Skolverket

www.skolverket.se